

Nagy Ilona

Tan.Csop.vez :

A hallgatókkal való differenciált foglalkozás alkalmazásának vizsgálata, a tapasztalatok elemzése

Intézetünkben az oktató-nevelő munka eredményességét nagyban befolyásolja, hogy előképzettségben, tulajdonságaikban erősen különböző fiatalokat kell együtt oktatni.

A homogenitásra törekvő csoportszervezés mellett nagyok az eltérések egy csoporton belül is: a hallgatók jelentős százalékának képessége, tudása alacsony szinten mozog, s ugyanakkor sok a jó felkészültségű, ambiciózus hallgató is. Ilyen összetétel mellett nem lehet kellő intenzitással dolgozni, a maximális teljesítményre ösztönözni a hallgatókat, mert ha egy csoportban nagyon eltérő képességű, s felkészültségű hallgatók vannak együtt, akkor csak az átlagos képességűek képesek nagyobb erőfeszítésre. A gyengék nem tudnak lépést tartani, a jók pedig nem kapják meg az előképzettségüknek, képességeiknek megfelelő terhelést, s egy idő után munkatempójuk lelassul, szórakozottá válnak.

A NEI jelenlegi helyzete szinte kötelezően írja elő számunkra az oktatás differenciáltságát.

E téren történt már többféle intézkedés, kezdeményezés, amelyeket az alábbiakban lehet összefoglalni:

1./ A tanterv a különböző szakirányok részére más-más tantárgyakat, tananyagot ír elő, aszerint, hogy milyen ismeretek szükségesek a felsőfokú tanulmányokhoz.

Az elszórtan érkező, kislétszámú, önálló csoportot nem alkotó szakirányok hallgatói a rokon szakirány csoportjaiban nyernek beosztást. Az eltérő tananyag oktatását bifurkált oktatással, vagy délutáni órák szervezésével oldjuk meg. /Pl. állatorvosok, pszichológusok orvos csoportban-erdészek, vegyészek mérnök csoportban tanulnak, stb./

2./ A tantervi anyag feldolgozásánál is van differenciálás aszerint, hogy

- a/ milyen a csoport előképzettsége,
- b/ milyen egyetemen kíván továbbtanulni a hallgató
/pl. a matematika anyaga a matematikus, a mérnök
és agrár csoportban különbözik/.

A nagyfokú differenciálást akadályozza a központi zh. rendszer, ami feltételezi az egy ütemben való haladást.

3./ A hallgatók differenciált oktatását szolgálja a szakirány szerinti csoportbeosztás. A csoportok kialakításánál a hallgatók előképzettségét és nemzetiségét illetve nyelvtudását is figyelembe vesszük. A csoportok lépcsőzetes indítása és vizsgáztatása a hallgatók különböző időben való érkezése miatt vált szükségessé.

4./ A II. éves hallgatók tanterve és óraterve, s az oktatás módszere különbözik az I. évesekétől.

5./ A Halléban oktató tanárok a tantervi követelmények szem előtt tartásával külön tananyag alapján oktatják azokat a hallgatókat, akik az érettségire való felkészüléssel párhuzamosan tanulják a magyar nyelvet, szaknyelvet.

A magyarországi nyári 4 hetes tanfolyamon is külön tematika alapján történik oktatásuk.

6./ A Vietnamban megindult nyelvi előkészítő tanfolyam hallgatóit a jövőben speciális terv alapján fogjuk előkészíteni.

7./ Az aspiráns és nyelvtanfolyamos hallgatók oktatása külön ütemterv szerint történik, a tananyag és módszer a kezdő és haladó csoportnál bizonyos eltérést mutat.

8./ A differenciált oktatást segítik a magyar nyelvi tankönyvek is, ugyanis a II-III. ciklus tankönyvei a szakirálynak megfelelő lexikát dolgozzák fel.

9./ A szervezett konzultációk, labor és szakköri foglalkozások, korrepetálások lehetőséget adnak az egyéni foglalkozásokra.

10./ A népszerű, nagy tömegeket mozgató tanulmányi versenyek a legjobb képességű hallgatókat foglalkoztatják. Maximális aktivitásra készíteti őket, elősegíti tehetségük kibontakozását.

11./ A művész és építész hallgatók szakjellegű előkészítését évek óta a megfelelő egyetem, főiskola szervezi, irányítja. /BME Építész-mérnöki Kar, Zeneakadémia, Képző- és Iparművészeti Főiskola./

12./ A magasabb évfolyamra beiskolázott hallgatók különbözeti vizsgára való felkészítését az illetékes Kar segíti. A hallgatók szükség szerint részt vesznek az egyetemi órákon is.

13./ A tanórákon főleg az ellenőrzésnél, számonkérésnél alkalmazzák a tanárok a differenciált oktatási formát.

- differenciált kérdéseket adnak: az egyiknek reprodukálni, a másiknak összehasonlítani, harmadiknak elemezni, negyediknek alkotó módon alkalmazni kell az anyagot;
- differenciált az ellenőrzési forma is: írásban, szóban a helyükön vagy táblánál felelnek a hallgatók;
- hallgatók szerint is differenciálnak: felkészültségüknek, tudásuknak megfelelő kérdést, feladatot kapnak a hallgatók.

Egyes tanárok külön házi feladatot adnak a jobb képességű hallgatóknak, bizonyos anyagok feldolgozását, előadását / kiselőadást/ írják elő.

A tananyag feldolgozásánál ritkán alkalmazzák a tanárok a differenciált oktatási formát, főleg időhiány és túlméretezett tananyag miatt. Ez az oktatási forma nagyon időigényes, komoly felkészülést s a hallgatók személyi tulajdonságainak, tanulási módszerének ismeretét, felkészültségüknek állandó ellenőrzését kívánja meg az oktatótól.

További feladatok:

A hallgatók még eredményesebb oktatása csak a modern, tudományosan megalapozott differenciált foglalkozással képzelhető el. Fontos azonban tisztázni, hogy a differenciált foglalkozást milyen formában

tartják helyesnek, s hogy elsősorban szervezeti, tartalmi, módszertani kérdésnek tekintjük, vagy egyszerűen azt várjuk a pedagógustól, hogy az oktatás- nevelés folyamatában találja meg a differenciált foglalkozás lehetőségét. Az elvek tisztázása után meg kell vizsgálni: hogy a differenciált oktatást szervezési szempontból milyen mértékben lehet megvalósítani a NEI-ben.

1./ Szükségessé vált a tantervek felülvizsgálata. A reform-tantervben még jobban figyelembe kell venni az egyetemek / főiskolák/ igényeit, s a hallgatók felkészültségét. Ez csak nagyfokú differenciálással oldható meg.

2./ Ki kell dolgozni a hallgatók előképzettségének, képességeinek, készségének mérési módszereit, eljárásait. Az oktatás megszervezésénél ezeket az eredményeket figyelembe kell venni, mert a tanítási folyamatnak a kezdeti szinthez kell igazodnia.

3./ Össze kell állítani a továbbtanulásra alkalmatlan hallgatók kiválogatásának, további foglalkoztatásának elvi szempontjait.

4./ A tantervi irányelvek alapján ki kell dolgozni minden tantárgy területén az egységes követelményrendszert, megfelelő ellenőrző tesztsorozatokot kell összeállítani témánként többféle variációban. A központi zárthelyi dolgozatok helyett ezeket a teszteket kellene megoldatni a hallgatókkal.

5./ Megoldandó feladat a külföldön oktatott német és vietnami hallgatók magyar nyelvi tantervének, tananyagának meghatározása, a szaknyelvi, szakterminológiai tananyaghoz feladat illusztrációk összeállítása.

6./ A magasabb évfolyamokra beiskolázandó hallgatók részére a differenciált oktatás, s a II. félévi egyetemi óralátogatások megszervezése.

7./ A tankönyvek, jegyzetek, példatárak, szöveggyűjtemények, egyéb oktatási segédanyagok átdolgozása, a feladatok rendszerezése, a differenciált oktatás igényeinek megfelelően.

8./ A vizsgarendszer felülvizsgálata, korszerűsítése, /vizsgatárgyak, vizsgakövetelmények, kollokviumok, szigorlatok, beszámolók rendjének meghatározása, továbbtanulási kritériumok differenciálása a magyar nyelv és szaktárgyi tudás szerint/.

9./ A pedagógusok érdeklődésének felkeltése, megnyerése a differenciált oktatási módszer iránt.